

## KÖNYVISMERTETŐ

**KOCSIS KÁROLY (FŐSZERK.):**

**MAGYARORSZÁG NEMZETI ATLASZA – ÁLLAM ÉS NEMZET**

**HUN-REN CSILLAGÁSZATI ÉS FÖLDTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT,  
FÖLDRAJZTUDOMÁNYI INTÉZET, BUDAPEST, 2024.**

2024. december 10-én mutatta be a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat Budapesten a Humán Tudományok Kutatóházában a *Magyarország Nemzeti Atlasza – Állam és nemzet* című kötetét. Az eseményen FREUND TAMÁS, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke úgy fogalmazott, hogy az atlasz kordokumentum és nemzeti szimbólum is egyben, amely széles körű szakmai összefogással valósult meg. Az új kötet azokat a témaköröket gyűjti egybe, amik alapvetően a magyar állam és nemzet területéhez, történeti gyökereihez és jelenéhez tartoznak, és nem kötődnek a természet, a társadalom (népesség, település) és a gazdaság bemutatásához. A térképek tartalmának megszerkesztésében, a magyarázó szövegek megírásában több száz kutatóintézeti, egyetemi és kormányzati szakértő vett részt. A projekt stratégiai partnere a Központi Statisztikai Hivatal volt, ami a statisztikai adatok határokra is átívelő közlésével járult hozzá a munkához. A kötet szerkesztőinek koncepciója az volt, hogy olyan tudományos eredmény szülessen, ami segíti az államigazgatás tervezési és döntési feladatainak elvégzését, a tudományos kutatást, valamint a köz- és felsőoktatást. Ezért nyelvezetében, továbbá a tematikus tartalom közzétételében az egyszerűen áttekinthető térképekre, a könnyen értelmezhető szöveges magyarázatokra és látványos illusztrációkra törekedtek. KOCSIS KÁROLY akadémikus, az MNA szerkesztőbizottságának elnöke rögtön a kötet előszavában tisztázta a tartalom térbeli kereteit, élesen megkülönböztetve egymástól a gyakran szinonimáknak vélt Pannon- és Kárpát-medence fogalmait. Amíg a Pannon-medence földtudományi, természetföldrajzi fogalom, ami az Alpok, a Kárpátok, valamint a Dinaridák közötti tényleges medencét jelöli, addig a Kárpát-medence a történeti-kulturális haza fogalmát, a magyarság őshonos szállásterületét, gyakorlatilag a történelmi államterületet jelenti. ORBÁN VIKTOR miniszterelnök rövid köszöntőjében megjegyezte, hogy Magyarország és a magyar nemzet határai immár több mint száz éve nem esnek egybe. A Kárpát-medence és Közép-Európa többi népével összeköt bennünket az, hogy hosszú időn át ugyanannak a soknemzetiségű birodalomnak voltunk a részei. Úgy fogalmazott, hogy kétirányú a kötődésünk: a magyar nemzet a nyugati világba illeszkedett keleti népként tekint magára. Nyelvünk, motívumkincsünk és eredetmondáink az ázsiai sztyeppék nomád népeihez kötnek minket, ugyanakkor hitünk, jogrendszerünk, épített és írott kultúránk a Nyugathoz. E gondolat jegyében az *Állam és nemzet* című kötet 12 fejezetben foglalja össze nemzetünk

és országunk múltjának, jelenének mélyreható, adatalapú feldolgozását. Az első három fejezet hazánk területének földtudományi megismerését, földmérését, térképezését vázolja a kezdetektől napjainkig. Majd a régészek veszik át a szót, és a térképek tükrében ismertetik a magyar állam létrejötte előtti évszázadokat. A következő két rész a magyar állam közigazgatás-földrajzának múltjával és jelenével foglalkozik. Az „állam” és a „nemzet” fogalmának összefonódását mutatja be a „Magyarország és a magyarok” című fejezet, amelyben figyelemmel kísérhetjük a magyar állami tér és a magyarok településtörténetének viszonyát. Két fejezet ismerteti a magyar népi kultúra és nyelvjárásaink történeti-térbeli tagolódását. Fontos elemei a kötetnek a társadalmi-politikai aktivitás térbeliségének és a nemzetközi kapcsolatoknak a bemutatása. Végül sok olvasó számára jelenthet izgalmas felfedezést a magyar tehetségföldrajz beemelése a kötetbe: képet alkothatunk tehetségeinkről a térben, a magyar talentumokról a nagyvilágban és a magyar találmányokról is. A négyrészesre tervezett *Magyarország Nemzeti Atlasza*-sorozat első részeként megjelent Állam és nemzet kötet a már megjelent korábbi kötetekhez hasonlóan magyar és angol nyelven látott napvilágot, reprezentatív, nyomtatott formában, sőt már fejlesztik az interaktív változatát is. A hatalmas ismeretanyag megértését 208 oldalon 302 térkép, ábra, táblázat és 224 fénykép segíti. A másik nemzetre továbbra is gyanakodva tekintő közép-európai nacionalizmusok szomorú megnyilvánulása, hogy a kötet szinte megjelenésének másnapján már diplomáciai botrányt kavart. A látványos és árnyalt tudományos munkába revizionista szándékot látó politika furcsa „kartográfiai kisantantot” próbált építeni a könyv köré. Szomszédaink megnyilvánulása saját belpolitikai erőterükben értelmezendő, annak semmi köze nincs a magyar tudomány csúcsteljesítményéhez.

*Lenner Tibor*